

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Ghimpii contelui Berchtold

Arad, 20 Noembrie.

În subcomisiunea de externe a delegației ungare s'a săvârșit aseară „marele eveniment” așteptat c'o legitimă curiositate de lumea întreagă: expozeul ministrului de externe austro-ungar. După ce mesajul regal, nu putea să împace așteptările, contele Berchtold a trebuit să-și facă în sfârșit apariția pe eșafodul moral al monarhiei...

Niciodată un expozeu n'a fost mai ușor controlabil și niciodată eufemismul formulărilor diplomatice n'a fost mai translucid, ca rododontadele pretențioase și umflate ale ministrului nostru de externe. Dacă mesajul regal a putut să deștepte o fugară rază de mulțumire prin constatarea, că monarhia și-a apropiat țintele în Balcani prin mijloace pașnice, expozeul contelui Berchtold a gonit și raza aceasta, evocând în fața noastră nesfârșita serie de umbre ale nesucceselor sale diplomatice.

O singură calitate putem să-i recunoaștem doar acestui expozeu: el ne convinge de temeinicia oribilelor cifre din budgetul prezentat de ministrul de război. Aproape 700 de milioane s'au cheltuit pentru experiențele diplomatice ale contelui Berchtold și din această sumă un sfert de miliard apasă umerii Ungariei celei sleite azi de toate forțele economice.

E o privește aproape dureroasă să urmărești sbuciumul nobilului conte. Chiar și asupra singurului punct de aparență pozitivă: asupra asigurării țarmurului adriatic prin creșterea Albaniei, plutește același destin tra-

gic, aceeași ironie crudă, care a dat diplomației noastre, oricâte eforturi a făcut, numai rezultate negative. Pentru că, nu trebuie să fii profet, ca să recunoști în soluția ce s'a dat chestiunii albaneze, un nou izvor de complicații, rivalități și conflicte interminabile.

În altă parte a ziarului nostru cetitorii găsesc resumarea largă a expozeului și vor simți, de sigur, ceiace am simțit noi la citirea fiecărui pasaj: ghimpii nesincerității. Ei sparg și de șir poșghita trandafirică a frazelor și sângerează cu ascuțitul adevărului implacabil. Pentru că adevărul, în ce privește rolul monarhiei noastre în desfișurarea marelui proces de istorie universală la care am asistat, e neîndurat. Conștiința contelui Berchtold e toată sângerată de ghimpii lui și zădărnice earecă să dea acestei crunte conștiințe o imagine frumoasă reflectând-o prin oglinzile mincinoase ale retorismului diplomației.

Să cetim de pildă pasajul pe care l'am așteptat cu cel mai viu interes, pasajul privitor la rolul și la faptele României:

„Împreună cu celelalte cabinete, — spune contele Berchtold, — ne-am dat și noi osteneala, ca în diferendul ce s'a ivit între România și Bulgaria pe urma pretențiilor teritoriale ridicate de România să reprezentăm pretențiile din chestiune la Sofia, iar în urma atitudinii pasive a cabinetului Geșov, am participat la intervenția solidară a tuturor puterilor, intervenție primită întâi de România, apoi și de Bulgaria și care a fost rezolvită în conferința din Mai la Petersburg, așa fel că România a ajuns în posesiunea Silistrei.

Când în 30 Mai, după ce se încheiasă pacea între cei patru aliați și Turcia, divergențele dintre aliați au deslănțuit al doilea război balcanic, România a găsit prilejul să-și realizeze și preten-

țiile rămase la Petersburg în parte neimplinite împotriva faptului că noi le sprijiniserăm acolo. *Că altminterea rezultatul războiului a lăsat în urmă germele nemulțămirei — e un adevăr îndeajuns de cunoscut.... Pe urma noii împărțiri a Balcanilor n'a răsărit pretutindeni libertatea națională, pe care o doresc populațiile. Acest adevăr privește atât rezultatele păcii dela București, cât și pe cele ale reuniunii ambasadurilor ținută la Londra. Teritorii mari, din punct de vedere național distincte, au fost mâinate sub suveranitatea unor state naționale străine și metodele de contopire sumară, ce atât de des se aplică, par potrivite să trezească iritații ce nu îlesnesc evoluția pașnică”.*

În acest pasaj, contele Berchtold, n'a mai putut să ascundă ghimpii. Invidia pentru succesele României, păcăleala cu „pașii” dela Sofia — ard și azi și para lor dogorește expozeul. Și cât țiuie de neplăcut în gura contelui Berchtold vorbele „libertate națională”, „teritorii naționale”, „suveranitatea unor state naționale străine”, „metodă de contopire sumară, ce atât de des se aplică” și „sunt potrivite să trezească iritații ce împiedecă evoluția pașnică”... Cât e de îndurerat ministrul de externe al Austriei și al Ungariei, al acestei țări binecuvântate în care înfloresc libertatea națională, se disprețuiește desnaționalizarea silnică și care râde fericită în avântul ei neîmpiedecat de iritații de felul celor reprobatate de d-sa!

De ce mai dă contele Berchtold searbăda și mincinoasa parolă, că monarhia „urmărește cu cea mai caldă simpatie” munca României și străduințele ei, și că „precum în trecut așa și în viitor” va — sprijini-o?... O, acest trecut e o carte deschisă, și vedem limpede și viitorul, câtă vreme nu vor dispăre-

Valoarea morală a operei d-lui I. Al. Brătescu-Voinești.

„Mie nu mi se pare tot ceea ce este adevărat, vrednic să fie scris din partea unui poet; dar tot ceea ce scrie, să fie adevărat și vrednic de a fi adevărat. Și mai are să dea ceva dela sine, ceva ce împacă și ridică sufletele; căci dacă arta nu va fi mai frumoasă decât viața, nu are nici un sens de a exista. Am vrut să țin cărarea următoare: să tai brazde în țărînile inimii ca să se ridice un miros sănătos de umă și să arunc mai apoi seminte ca pământul să nverzească din nou și să dea roada.

„Nu am îngropat talentul meu slăbuț. Nu m'am lăsat dus de nas de învățătura care susține că poetul n'are să aibă, afară de principiul frumuseții, alt scop și nu m'am lăsat năucit nici de principiul care caută ca scop final numai opera artistului, fie din punct de vedere moral, fie material... Am luat ființa omenească așa cum ne-o lasă cerul, dar i-am dat lumina, după cum mi-am bătut eu capul că poate să o aibă. Am făcut să cadă punctele cele mai luminoase acolo unde cred că se află ce este bun și frumos, pentru că bunuri care stau să piară, să pătrundă din nou în inimile oamenilor, atrăgându-le atenția. Mi-am făcut haz de ce este netrebnic, am purtat luptă cu ce este stricăcios, am dat cinstea cuvenită lucrului ales, distins, am iubit veselia și am încercat să netezesc conflictele, aplanându-le...”

(Dintr'o traducere după Peter Roseger de d. Horia Petra-Petrescu).

Sunt de luni de zile de când a apărut a doua culegere de nuvele — a treia după cea dela „Mi-

nerva” care, însă, s'a cuprins în întregime în „In lumea dreptății” — a dlui Brătescu-Voinești. Și, ca tot ce e mare și trainic, ca liniștitul răsărit al soarelui, n'a trezit vâlvă și șgomot, ci numai svonul celor ce, însetați de frumuseță, i se închină mulțumitori atunci când au parte de ea. Strângând în paginile cărții neprețuite cea mai desăvârșită frumuseță, ce nevoie ar fi mai avut ceea ce se cuprinde în ea de lauda ori — pentru că așa e moda — de reclama lumii noastre? Dar în clipa când în sufletele cetitorilor rându-rile dlui Brătescu-Voinești au dus înseninarea, „stropul de fericire”, — s'au îndreptat spre Dsa sute — poate mii — de gânduri mulțumitoare pe cari i le-a tâlmăcit într'o seară căpitanul cărunt din „Intumeric și lumină”.

Cele ce urmează nu au deloc pretenția de a fi un „studiu”, mai ales un studiu făcut după normele „criticilor științifici” (ori cum își mai zic), norme cari pentru multă lume nu pot trezi decât desgust.

Crezând cu tărie că într'o operă — ori care ar fi ea — fondul nu poate fi indiferent și că singură forma — ori cât de strălucită în go'iciunea ei — nu poate valora nimic în afară de fond și că, iarăși, fondul indiferent pentru ideile mari cari frământă și îndrumă spre desăvârșire lumea, nu merită nici un strop de admirație — vrem, mai ales după neexplicabila hotărâre a Academiei de a refuza premiarea acestei opere, să atragem atenția asupra celei mai de seamă însușiri a scrierilor dlui B.-V., însușire care îi dă o netăgăduită superioritate asupra tuturor

celor ce scriu azi la noi literatură. Vor fi poate convingși despre aceasta și cei ce l'au respins dela consacrarea Academiei — și atunci și mai trist ar fi ce s'a petrecut.

Socotim că întâia, cea mai mare — poate: singura — țintă a artei trebuie să fie *imobilizarea sufletului omeneșc: scriitorul*, ca și profesorul, să strecoare neconținut, în chip firesc, ca o cerintă a sufletului lui, care *trebuie* să fie nobil, ca o manifestare firească a spiritului ce nu poate privi indiferent lumea, să strecoare în cugetul aceluși ce-l citește un neconținut indemn spre o viață superioară celei pe care lumea întreagă o duce azi. Nu vom putea niciodată înțelege cum alegerea subiectului poate fi indiferentă artistului, care și pe monștri i-ar putea îmbrăca în haina strălucită a artei. Ce preț poate avea haina de paradă pe o păpușă ori pe un monstru?

Dela Eminescu încoace, nici unul dintre scriitorii noștri — nici prin gând nu ne-ar trece să încercăm a scădea pe vre-unul din cei ce merită toată admirația; aici e o simplă constatare — n'a fost atât de preocupat de alegerea subiectului, nici unul nu și-a dus cetitorii într'o lume mai nobilă, ca d. B.-V. Dar valoarea excepțională a acestui scriitor cu adevărat de elită stă nu numai în alegerea subiectelor, ci și în tot înțelesul fiecăreia din nuvelele sale.

Nu știm ce va fi crezând d. B.-V. — dar nu se poate un mai strălucit răspuns care să

dela conducerea monarhiei expoziturile utopiei panmaghiare....

Nu acesta e drumul, nobile conte, — acesta duce spre prăpastie... și dacă politica noastră externă nu va recunoaște nici în ceașul de azi pericolul, în delegațiuni se va discuta, nu tendințele de consolidare a monarhiei, ci halul discompunerii ei inspăimântătoare. În frunte cu dsa și cu tovarășii d-sale: Cuvaj ori Skerletz în Croația, contele Thun în Bohemia, Koritowsky în Galiția, contele Tisza în Ungaria... trosnesc încheieturile imperiului celui improvizat de soartă — și nu va putea să-și lămurească un rost statornic în ondulația grozavă a evoluției.

O mătură uriașă e necesară în cabinetul de externe și nu conți maghiari de duzină, — și trebuie să se spargă geamuri largi în vechile pagode ca să intre aierul vremilor nouă și să pătrundă glasul chemărilor adânci ce vin mereu, mereu mai dodonice, răsărind din temelii de viață ale mult hărtănitei monarhii habsburgice.

Succesele țarilor latine.

Paris, 18 Noembrie.

Ultimul frumos succes al României în politica internațională: realizarea păcii turco-grecești; succesele Italiei în politica sa mediteraneană; progresele realizate de Spania în consolidarea și liniștirea sa internă și ridicarea prestigiului ei în concertul european prin reorganizarea armatei sale; succesele pe cari republica portugheză, deși tânără, le documentează în interior prin restabilirea ordinii politice și un progres economic și cultural general; și în sfârșit marile și repetatele succese ale Franței în conducerea politicii generale europene, ne-au îndemnat să punem în fruntea acestor rânduri titlul „Succesele țarilor latine.”

Nu suntem primii cari înregistrăm aceste succese, nici primii cari le recunoaștem. Dar poate că suntem unii din cei dintâi cari adunăm într'un singur mănunchiu comentariile asupra acestor succese ale statelor de răsă-

și de cultură latină, și ne permitem să tragem concluziuni mai energice, mai îndrăznețe, din aceste repetate succese, cari *ne fac să credem, în butul defaimărilor cu cari ne tratează nelatinii, în viitorul gîntei latine, veșnic prigoniță dar veșnic victorioasă, câte odată obosită dar veșnic tânără, ne fac să credem în destinele strălucite și de aici înainte ale acestei rase nemuritoare!...*

Fără să facem sentimentalism, fără să fim părtinitori, ci judecând lucrurile cu obiectivitatea rece necesară în diplomație, trebuie să recunoaștem că, cu toate marile piedeci ce i s'au pus în cale, gînta latină este din nou în plin avânt. Dacă adversarii noștri cei mai declarați și cei mai tenace, dacă înșiși Teutonii, întotdeauna geloși de geniul neîntrecut al rasei latine, recunosc aceasta, de ce n'am recunoaște-o noi, cari suntem înșine latini?...

Da, suntem latini. Trebuie s'o spunem acesteia tare, trebuie să fim mândri de aceasta, — acesta este titlul nostru de legitimitate ereditate asupra pământului românesc, aceasta este gloria noastră, consolațiunea noastră, acesta este blazonul nobleței noastre de răsă. Să fim deci mândri că nu numai noi, latinii dela Răsărit, ci și frații noștri latini din Apus, sunt în plin progres. Gînta latină încă nu și-a dat demisia din conducerea civilizației omenești, ea este mereu în frunte, cu spada în mîni viguroase încă, cu inima largă, nobilă, generoasă, purtătoare a unei culturi plăcute, gingașe și de o potrivă proteguitoare a tuturor celorlalte rase de pe fața pământului.

Să examinăm însă mai de aproape care poate să fie profitul real pe care națiunea română îl poate avea dela gînta sa. Căci pe lângă că suntem latini să nu uităm că suntem și Români, după cum fiind Români nu trebuie nici odată să uităm că suntem fiii gîntei latine.

Dacă vom căuta în analele istoriei adevărate și nepărtinitoare (nu facem aceasta pentru ca să nu obosim cetitorii), vom găsi imediat că acei cari ne-au protejat și ne-au ajutat fără un interes egoistic și numai din simpatie pentru noi și din amorul comunității de răsă, au fost tot numai bieții latini,

frații noștri Francezi și Italieni. Ei ne-au întins mîna de ajutor atât la realizarea unității României actuale cât și la 1878, la congresul din Berlin, când Germania lui Bismarck împreună cu Rușii, au voit să ne dea la fund... În chestiunea Silistrei și în aceea a păcii dela București cei cari ne-au sprijinit au fost tot Franța și Italia. Germanii, Rușii și Englezii dacă ne-au ajutat vre-odată — foarte rar — a fost totdeauna din interes egoistic și totdeauna ne-au făcut să plătim scump, așa numita lor protecție. Ca exemple cităm: răpirea Bucovinei și răpirea Basarabiei, una răpită de blocul german, cealaltă de colosul rus...

De cine trebuie să ne apropiem, prin urmare, cu încredere? De frații noștri latini, cari sunt și ei persecutați și micșorați de rassa germanică și cari au prin urmare aceleași interese defensive și ofensive ca noi. De ce am sta departe unii de alții, când interesul nostru și al lor este să ne unim ca să putem înfrunta victorios pericolul care este comun?... De ce să rămânem departe și străini unii de alții când suntem doar frați din aceeași tulpină, când avem aceeași făptură, acelaș caracter, aceleași sentimente și până și aceleași calități și defecte?... A rămâne și pentru mai departe străini de grupul țarilor surori latine este pentru noi Români o adevărată crimă, nu numai față de națiunea noastră dar și față de glorioasă și eterna civilizațiune latină.

Noi Români mai avem încă mult de luptat până când vom ajunge la liman și vom realiza un ideal mare și scump, nutrit de secole lungi și grele, și pe care să-l îndeplinim tot barbarii nelatini ne-au împiedecat... Este timpul suprem ca să învățăm din trista noastră istorie națională și să ne gândim la aliați sinceri și prietenoși față de noi. Cred că îi vom putea găsi în frații noștri latini, Italienii și Francezii, ale căror interese devin din ce în ce mai congruente cu ale noastre. Și poate că, într'un viitor mai îndepărtat, și Spania și Portugalia vor da mîna cu această grupare internațională, care deja începe să se desemneze și care va reinvia gloria latină.

Trbuie să profităm chiar acum, într'un

dovedească totala netemeinicie a așa-numitei doctrine a „artei pentru artă”, ca opera d-sale, operă împotriva căreia nu s'a ridicat, cu toate astea, un singur glas măcar.

Insemnătatea excepțională în literatura noastră — alături de alții: în toată literatura lumii — a dlui Brătescu-Voinești, stă în aceea că nu avem de aface numai cu un scriitor al cărui mare talent nu s'a găsit încă om să-l tăgăduiască, ci mai ales în faptul că d-sa este un *apostol al neadaptării la mediu* (e vorba de mediul sufletesc pe care lumea de azi îl formează). Lucrul acesta îl spune deslușit Andrei Rădescu în „In lumea dreptății” — și, chiar de nu l-ar spune nimeni așa de limpede ar reeși din fiecare pagină a scrierilor dlui B.-V.: „Adaptarea la mediu e o condiție de existență la care se supun orbește plantele și animalele inferioare. Cu cât o ființă e mai sus pe scara viețuitoarelor, cu atât caută să se desrobească de sub greutatea acestei nevoi. Omul seacă bălțile; omul spintecă munții și scoabește tuneluri; omul primește să fie schingiuit și zice: „é pur si muové!” omul pune mîna pe bici și goneste zarafii din templu. *Omul transformă mediul*”.

Că sunt învinși cu toții de mediu, eroii dlui B.-V., azi? Dar ce om cinstit ar sta să aleagă între timpul unui Berlescu ori Vineanu și înfrângerea lui Andrei Rădescu? Oricare dintre eroii dlui B.-V. poate spune cuvintele unui alt scriitor tot așa de binefăcător ca și acel ce i-a creiat pe ei: „Răbdați — și să știți că sentimentul unei

lupte purtate demn e mai înălțător decât orgoliul isbândeii; pentru că isbânda nu atârna de noi!”) În ziua de azi *acesta* e cel mai mare eroism: știind că „nu fericirea, ci demnitatea sufletului omeneș trebuie să fie scopul de căpetenie al vieții”, să poți „rămânea curat în viață și împotriva vieții”.

De sigur că toate acestea sunt lucruri nepotrivite cu mult laudatul și nenorocitul „spirit practic” pe care și școlile azi se silesc să-l sădească în mintea copiilor. Presimțind sau cunoscând înțelegerea lumii, a scris d. B.-V. aceste cuvinte de o frumșetă superioară: „Te rog răspunde-mi că eu am dreptate, că ei sunt nebunii, pentru a-mi scoate din minte bănuiala că poate au dreptate ei, cari sunt mai mulți și că, atunci, nebunii sunt eu”.

Pastrarea scânteii luminoase, a nobleții ce trebuie să se găsească în sufletul omeneș — cecece, cu deosebire, dă omului locul pe care el îl ține în lumea întreagă. Voința și stăruința lui de a rămâne ce se cuvine să fie, conștiința lui neadaptare, e cecece-l pune dasupra tuturor ființelor. În acest înțeles, neadaptarea e singura cale de progres, singurul mijloc de perfecționare.

Dar azi dovedește știința că nici ființele cele mai de jos pe scara viețuitoarelor nu se supun

1) Turghenieff — O correspondență.

2) Turghenieff — Idem.

3) Iorga — 1859—1909 (confrință)

4) Brătescu-Voinești — Inspecție.

orbește mediului. Lupta e un caracter al vieții. În picătura de apă în care se petrece viața-i întreagă, ființa microscopică luptă, mai ales pe cale chimică, să-i supuiască mediul, să-l facă pe cât se poate mai asemănător substanțelor ce se găsesc în materia vie a ei — și învinge ori moare, dar niciodată nu se schimbă așa ca să fie altceva decât ce a fost. Fără îndoială că sub puterea mediului se modifică într'u câtva și treptat ființele, — dar să nu uităm că aici e vorba de neînduplecatele legi ale fizicii și ale chimiei, care nu iartă abateri. Cu ele se ciocnește ființa și, cu toate astea, dincolo de limita până la care se poate schimba niciodată niciuna nu trece: mai de grabă cade — rămânând, în linii generale, tot ce a fost.

Se pot asemăna lucrurile acestea cu problema pe care o pune d. B.-V.? Cine poate susține că mediul sufletesc al unei societăți poate avea caracterul neînduplecat al legilor fizice și chimice? Părerea curentă, practică în urmările ei — o, așa de practică! — și așa de nedemnită pentru natura omenească, cere azi să ne supunem mediului social. Și sub puterea ei, atâtea ființe cu chip de om se schimbă nu în măsura mică în care se modifică sub puterea legilor brutale al naturii lumea vie, ci se schimbă cu totul, așa că nu mai seamănă cu ce fuseseră înainte: atâtea „secături entuziaste” răsăr pe toate drumurile!

Și atunci, când lumea mai are atât de mers, nu până la desăvârșire, dar măcar până acolo

viitor mai apropiat, de **renașterea** aceasta generală a latinității și să ne folosim de ea ca să realizăm și idealul nostru românesc. De aceea succesele țărilor latine nu trebuie să ne lase reci, ci trebuie să căutăm a îmbina aceste succese cu succesele noastre proprii și a le pune în serviciul unui scop mare comun, scop care va servi atât scumpul nostru ideal național cât și ideea mare a latinității! Să nu uităm nici un moment că renașterea noastră națională o datorim ideii latine... Tot această idee ne va duce la victorie și la glorie, alta nu și nu!

Mircea R. Șireanu.

Consfătuirea dela Budapesta. Comisia emisă din partea comitetului național pentru de a da domnului conte Ștefan Tisza deslușirile cerute asupra unor chestiuni de interes obștesc pentru viața politică a statului nostru, a avut consfătuiri în Budapesta acum Marți, Miercuri și Joi. La consfătuirea aceasta au luat parte membrii din comitetul național dd. Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Alexandru Vaida, Dr. Valeriu Branice, Octavian Goga și Vasile Goldiș. Comisia, în perfectă bunăînțelegere, a stabilit conținutul informațiilor, ce se vor comunica în cursul săptămânii viitoare contelui Ștefan Tisza. Ținem să observăm însă, că acestea informații nu alterează absolut întru nimic situația partidului național român, ci constituie pur și simplu material informativ cerut direct din partea dlui conte Tisza. Facem acestea constatări pentru a preveni eventuale noi fantezii, ce s'ar inaripa în urma faptului, că într'adevăr domni susnumiți au fost la Budapesta și s'au sfătuit asupra unor atacuri de interes obștesc.

Presa austriacă și deschiderea delegațiilor. Intrumindu-se alături delegațiile presa vieneză face bilanțul politicii externe a monarhiei. Pentru o parte a presei una dintre cele mai delicate și mai misterioase chestiuni, e chestiunea relațiilor dintre Austria și România, de aceea majoritatea ziarelor evită discutarea ei.

În aceeași vreme însă cercurile oficiale sunt tot atât de desorientate în această chestiune, cel

puțin așa se explică păreri deosebite exprimate în două ziare care sunt în strânse legături cu Ba'platzul.

„Neues Wiener Tagblatt” declară că relațiile dintre Austro-Ungaria și România n'au suferit nici o schimbare ci au rămas tot atât de înțime ca și mai înainte, ceea ce s'a dovedit și cu ocazia vizitei prințului Ferdinand al României la Viena.

Ziarul „Reichspost” după ce arată succesele Austriei în Balcani, nimicirea alianței balcanice și crearea Albaniei, scrie:

Nu se poate tăgădui însă că în România s'au produs mișcări care micșorează rezultatul succesele Austriei. Într'o declarație — care ar putea fi considerată drept un adiv politic — prințul Fürstenberg vorbește de curente momentane, îndreptate contra Austriei, cari cu toate acestea nu au putut influența politica României.

Lucrurile trebuie luate așa cum se prezintă. Reprezentanții din România ai politicii filoaustrice sunt în minoritate. Opinia publică este stăpânită de curentul nemulțumit și furios contra Austriei care cere abandonarea monarhiei și atașarea la adversarii ei.

„Reichspost” e de părere că acest curent se datorește nu atât politicii externe a monarhiei, cât mai mult nedreptăților îngrămădite de politica șovinistă maghiară contra Românilor din Ungaria. Ar fi deci o datorie a delegațiilor să caute a restabili vechea prietenie cu România și a combate cauzele cari au tulburat-o.

„Arbeiter Zeitung” declară:

Cea mai enormă prostie a diplomației austriece a fost cererea de revizuire a tratatului din București, deoarece aceasta a jignit adânc România și a determinat-o ca împreună cu Grecia și Serbia să considere de interes comun hotărâtor respectarea și apărarea tratatului.

Atacurile Evreilor pământeni din România. Ziarul bucureștean „Înainte” scrie:

„Pentru niște oameni cari se întitulează pământeni, Evreii intruniți în congres, au cam depășit măsura criticilor și a violențelor.

Nici un Evreu cinstit nu poate vorbi de persecuții în țara românească. Că nu au drepturi politice cei mai mulți dintre Evreii așezați în țara asta, este altceva. Dar faptul că nu au drepturi politice nu însemnează că sunt persecutați. Și cea mai bună dovadă că Evreii se bucură de toată libertatea în România, au fost manifestațiile la cari s'au datat pentru piesa „Manasse” fără nici o piedecă.

Atunci pentru ce vorbesc de persecuții, de ce vorbesc de campanie pentru a obține cu ori ce preț drepturi în România și mai ales de ce amenință? Violenta aceasta de limbaj nu le poate folosi. Dimpotrivă, ea poate să provoace în Ro-

mânia un curent antisemit care de fapt nu există astăzi.

Prin urmare, socotim că ar fi mai înțelept din partea Evreilor să cam pună frâu și aceloră dintre ei cari își pierd sârta și unei anumite prese care prea face zel evreesc.

Românul spune: „Vorba dulce mult aduce” și se știe de mult că într'adevăr cu binele se poate obține ori ce dela Român. De frică n'a știut niciodată poporul acesta și niciodată n'a cedat în fața amenințărilor.

Pentru ce întrebuințează Evreii tocmai mijloacele cele mai rele?”

Importanța vizitei lui Francisc Ferdinand la Londra. O parte a presei franceze își exprimă dorința ca la reîntoarcerea din Londra, arhiducele Francisc Ferdinand să se oprească pentru câteva zile la Paris. Primul ministru Barthou și-ar putea repara multe greșeli, obținând dela moștenitorul austriac o vizită la Elyseu, pe care apoi președintele Poincaré să i-o întoarcă la Viena.

Deloncelle și alți deputați spun în articole și convorbiri că Franța are mari interese pentru schimbarea acestor acte de curtoazie. Atunci când — din cauza nouilor prefaceri în Balcani, — Anglia se va apropia de Austro-Ungaria, ar fi bine să-și poată spune și Franța cuvântul. Actualmente la Londra se rezolvă în mod practic chestiunea albaneză, fără conferința ambasadurilor. În această chestiune de sigur monarhiei austriece nu i s'a rezervat ultimul rol. Proiectul elaborat de Austro-Ungaria, Italia și Anglia, privitor la rezolvirea chestiunii albaneze va trebui să fie aprobat și primit fără discuție din partea Franței. Deci ar fi timpul ca Franța să se intereseze mai cu dinadinsul de rosturile actuale ale viitorului regat albanez, pentru a nu desminti toate speranțele cari leagă Grecia și Serbia de ea.

Din toate aceste motive, cercurile politice franceze cred necesară o apropiere între Viena și Paris.

Ministrul de marină — într'o convorbire — arată importanța politică a întâlnirii ce va avea loc în apele grecești, pe la sfârșitul lunei Noemvrie între vasele engleze și franceze.

Comentând vizita lui Francisc Ferdinand la Londra, Clemenceau scrie în „L'Homme libre”:

În decursul crizei Anelia a aprobat mereu atitudinea Austro-Ungariei, iar cauza că acțiunea triplei înțelegeri n'a triumfat, a fost tocmai cabinetul englez care refuzase să sprijinească politica Franței și Rusiei, iar politica Italiei și Austriei față de Albania a sprijinit-o pe față.

Faptul că moștenitorul austriac vizitează curtea engleză, prezintă mare importanță, deoarece speră să obțină sprijinul Aneliei în chestia liniilor ferate orientale, pentru a înlătura și mai ușor Serbia și Grecia.

Se primește din Londra știrea, că arhiducele Francisc Ferdinand ar fi însărcinat să aducă regelui Gheorghe al Angliei o scrisoare autografă a împăratului Francisc Iosif, care ar ruga pe regele Angliei să viziteze Viena.

Interview cu prințul Fürstenberg. Corespondentul din București al ziarului „Neue Fr. Presse” a avut o convorbire cu ministrul Austro-Ungariei principele Fürstenberg care a declarat următoarele:

„Părăsesc cu viu regret București unde aș fi voit să rămân. Însă nu puteam să refuz postul de ambasador la Madrid după ce am mai refuzat, din motive familiare, postul dela St. Petersburg.

Timpul petrecut în România va face parte din capitolele cele mai interesante ale carierei mele diplomatice. În tot timpul am avut impresiunea că mi se arăta cea mai vie simpatie atât mie cât și soției mele. Am avut ocaziunea de a veni în contact nu numai cu fruntașii politici din România, ci și cu cei din peninsula balcanică.

Deasupra tuturor e M. S. regele Carol, a cărui înțelepciune și mare experiență politică constituie un isvor nesecat de învățătură pentru diplomații acreditați în România.

Raporturile mele amicale cu toate partidele

ca cea mai mare parte a oamenilor să merite numele de om — și când, azi, mai puternic ca oricând, influențează arta asupra sufletelor — se poate admite faimoasa doctrină a „artei pentru artă”, se poate ierta scriitorului să fie indiferent în alegerea subiectului? Dar, afară de asta, privind lumea indiferent, neavând o concepție în ce o privește și redând decopotrivă de nepăsător tot ceea ce viața îi îmbrăie, își scade el singur demnitatea, degradându-se la rolul unui simplu aparat fotografic care nu alege, ci redă tot ce prinde. Și, în cazul acesta, îi e cu mult superior aparatul fotografic!

Dar ce cuvinte se pot găsi pentru cei ce într'adins zugrăvesc numai ce e mai rău și mai urât în lume? Niciodată soarele — nu le facem prea nemeritata cinste de a-i compara cu el! — „răspândind raze de aur pe gunoi”, nu-l va face să nu mai fie gunoi. Și doar rostul artistului nu trebuie să fie să împrăștie raze de aur pe gunoie! Dacă e — și trebuie să fie — superior lumii în care trăiește, fără cruțare el are să judece, are să îndemne, are să fie în adevăr stâlp de foc ce se consumă luminând și arătând calea spre desăvârșire.Poetul e chemat să aibă pe pământ acest rost dumnezeesc (să judece pe oameni), pe care să și-l îndeplinească nu dintr'un avânt de pasiume, ci numai și numai din înțelegerea adevărată a binelui, dând pilde și învățături și căutând mereu să aibă prevederea aceea înțeleaptă pe care o are, sau ar trebui să o aibă, cel care rosteste în biserică cuvântul

lui Dumnezeu, atunci când deschide sufletele și descoperă păcatul care se află într'însele”.

Și, atunci, constatând acest nobil îndemn spre o altă viață, pe care, indiferent poate de ce vrea autorul, noi îl desfacem din toată opera dlui B.-V., vor pune unii la îndoială trăinicia acestei opere, legându-o de timpul în care lumea va fi tot ca azi de josită.

...Adecă până în ziua când omenirea va putea vedea în fiecare din cei ce o alcătuiesc „un simbol și un purtător de ideal”. Atunci numai, și-ar pierde opera dlui B.-V. marea ei însemnătate. Dar atunci nu numai ea, ci tot ce trezește azi admirația cea mai curată, ar fi zădarnic. E, însă, cineva atât de increzător ca să vadă aproape zorile zilei în care orice îndemn la munca pentru desăvârșire să nu-și mai aibă nici un rost?

Trei oameni, la noi, sporesc ce e mai bun în sufletele generațiilor ce vin după ei: Eminescu, Brătescu-Voinesti, Iorga. Și atâta e de ajuns pentru a-i face să prețuiască neînchipuit mai mult decât toți teoreticianii „artei pentru artă” și decât toți cei ce cred în ei și în poveștile lor — la un loc!

*) Fogazzaro — Misterul Poetului (trad. de D. Tomescu).

*) N. Iorga.

politice mi-au permis să judec situațiunea de aproape și am convingerea că *România, care, într'un timp relativ scurt, a luat un avânt atât de mare, e chemată să fie atât politicește cât și economicște factorul determinant în Balcani.*

Relațiunile intime între curțile din Viena și cea din București, marea prietenie care leagă pe împăratul Francisc Iosif de regele Carol, precum și comunitatea de interese a celor două țări în toate chestiunile politice importante, îngăduiesc să se poată crede cu certitudine că *excelentele relațiuni între Austro-Ungaria și România vor fi menținute tot astfel și în viitor.*

Neînțelegeri forțate, provocate de constelațiuni politice vremelnice, și care sunt inevitabile în viața popoarelor, n'ar putea să exerseze o influență durabilă asupra raporturilor dintre cele două țări. Un curent momentan nu va putea altera prietenia edificată pe interesele bine înțelese de cele două state.

Ne vom gândi totdeauna, soția mea și cu mine, cu o sinceră simpatie pentru România și vom păstra amintirile cele mai agreabile din regatul Dunării, guvernat de atâți oameni de stat însemnați și atât de bogat înzestrat cu comori naturale.

Const. Diamandy.

Opera diplomatică a fostului ministru român la Roma.

Roma, 17 Noembrie.

În urma unor schimbări diplomatice dictate din București, ministrul României la Roma, d. Const. Diamandy a fost transferat la Petersburg, în aceeași calitate de ministru plenipotențiar.

D. Diamandy a sosit la Roma ca să prezinte M. S. regelui Italiei scrisorile de rechemare.

Cu această ocazie să ne fie îngăduit să aducem la cunoștința suflărei românești, opera diplomatică și marile servicii pe cari acest distins diplomat le-a adus României și românismului.

Mic de statură, cu o frunte naltă, cu doi ochi albaștri cari te privesc scrutător ca și cum ar vrea să-ți răscolească tot sufletul, ministrul României, la prima vedere, ți se înfățișează ca o persoană plină de voință; când vorbește, ochii i se invăluie de nu știu ce de bunătate, sprâncenele se ridică desvelind orizonturi noi în privirile sale albastre, iar gura cărnoasă surâde, dând diplomatului român o înfățișare de boierească gentilețe, sinceră, fină.

Când a venit la Roma, a găsit în Italia o atmosferă — nu zic ostilă — ci rece, indiferentă pentru România. Ca și cum țara noastră n'ar fi fost mai importantă decât una din multele republici Sudamericane.

A venit războiul italo-turc, și atitudinea presei române, pe față ostilă Italiei, a făcut ca atmosfera de indiferență ce era în Italia pentru noi, să se schimbe într'o atmosferă pur ostilă.

Atunci, opera diplomatică a dlui Diamandy a început. Dânsul a văzut această ostilitate, cum o văzuse toată lumea, dar mai văzuse ceva, anume, că Italia fără România, nu va putea face politică în Balcani.

Și s'a pus pe muncă, o muncă grea, neîntreruptă, o muncă diplomatică bazată pe finețe și pe inteligență. Aproape doi ani încheiați, ministrul nostru nu a încetat munca.

A trebuit să combată cu răbdare și perseverență ostilitatea ce era contra noastră — și nu a fost greu de loc — a trebuit să arate și să convingă că importanța României în peninsula Balcanică este tot atât de prețioasă Italiei ca și Austriei — și și aceasta a fost greu — dar partea și mai grea a fost, ca opinia publică italiană, acest mare judecător făcător de simpatii și de războaie, să se întoarcă spre noi, favorabilă.

Ei bine, azi, în Italia, România își are locul ei sus stabilit în diplomație, iar în opinia publică, în întreg regatul lui Victor Emanuel III, țara noastră și națiunea română, se bucură de cele mai sincere simpatii.

Dacă Italia ne-a susținut în conferința dela Londra, dacă în conferința dela Petersburg Italia a fost pe față pentru noi; dacă în recentul război, apărarea supușilor români din Bulgaria a luat-o ministrul Italiei, dacă primirea A. S. prințului Carol s'a făcut în chip și mai strălucit la Roma; dacă apropierea comercială și politică azi este și mai strânsă între aceste două țări; dacă, în sfârșit, primăria orașului Roma a dăruit României un teren ca să se construiască pe el o Academie de Artă — totul este datorit numai activității diplomatice a lui Diamandy. Inteligența pătrunderea, judecata, tactul acestui om superior, au marit calitățile diplomatice ale ministrului și a adus țării și românismului unul dintre cele mai mari servicii, și aceasta fără trâmbiță, fără reclamă, fără interviuri, fără toasturi.

Aceasta este marea operă diplomatică a lui C. Diamandy și azi, când părăsește Roma, o putem comunica suflărei românești, fără teamă de a fi bănuți că facem reclamă, ci numai din pornirea curată de a ști poporul întreg, pe oamenii mari ai neamului cari ne fac cinste în străinătate și cari aduc reale servicii neamului nostru.

Ca om, d. Diamandy intrupează toate calitățile: este artist: Legația din Roma, din palatul Santa Croce, atestă firea artistică a fostului ministru, — este literat: revistele și volumele de literatură din biroul său sunt toate citite; este om de știință: biblioteca enormă de stejar greu este martoră; — este sportsman: pasionat de vânătoare; — este amic... ah, da, știe să fie prieten, și foarte des ne-a manifestat acest sentiment, strângându-ne în jurul său la dese dejunuri absolut intime, fapt care ne-a făcut pe toți, și pe subsemnatul în special, să fie mândru de atestatul de prietenie pe care Excelența Sa d. Constantin Diamandy i l'a dat.

Pleacă din Roma!

Nu știu cum, dar întotdeauna plecarea unei persoane dragi (și în cazul acesta este mai mult decât dragă) îți umple inima de un sentiment de adâncă tristețe. Se duce în alte cercuri, în alte țări, ca să ducă tot mai sus soarta și destinele României, și poate niciodată nu voi mai avea cinstea să-l văd și bucuria să pot să strâng mâna aceluia mare om, fin diplomat, desăvârșit caracter, inteligent român.

Dar soarta neamului nostru trebuie să o punem mai sus de egoismul personal, și cu oamenii ca d. Diamandy, România se mândrește și se sprijină cu încredere pe ei.

Dr. P. Robescu.

Delegațiile.

Expozeul contelui Berchtold.

Arad, 20 Noembrie.

Subcomisia de externe a delegațiunii ungare a ținut ieri, Miercuri, după amiază la orele 3, ședința sub președinția dlui Albert Berzevicy. Ministrul de externe, contele Berchtold a rostit în această ședință expozeul următor:

Criza orientală.

Delegațiunile — spune contele Berchtold — și-au ținut ședințele încă toamna trecută în semnul marelui crize orientale, care a schimbat esențial proporțiile de putere în peninsula balcanică. Asupra urmărilor finale ale acestei crize nu putem avea nici azi o orientare desăvârșită.

Am fost martorii unui proces puternic al istoriei universale, care — avându-și cauzele fundamentale în stările etnice și culturale din Balcani — a fost o urmare indispensabilă, îndată ce

vechiul imperiu mohamedan nu s'a mai putut menține față cu elementele sale creștine setoase de libertate, precum și față cu tinerile state învecinate, legate strâns cu nenumărate încheieturi cu aceste elemente.

Pe lângă principiul tradițional al politicii externe al monarhiei, ca stările existente să fie menținute integral, s'a dezvoltat de decenii încă un alt principiu, și anume, că statele balcanice să nu fie împiedecate în dezvoltarea lor liberă și astfel s'a luat o nouă direcție în politica externă, — care corespundea atât prieteniei noastre tradiționale față cu Turcia, cât și simpatiiilor noastre ce-am păstrat totdeauna față cu statele creștine din Balcani — când am declarat în expozeul meu rostit în ședința delegațiunii din 5 Noembrie trecut, că suntem aplicați să calculăm în cadrele cele mai largi cu noua situație, creiată prin biruințele statelor balcanice. Ne-am simțit îndemnați să constatăm aceste cu atât mai mult cu cât monarhia prin câștigarea Bosniei și Herțegovinei considera deja de terminată întinderea ei în Balcani, iar o abatere dela acest punct de vedere, stabilit precis de antecessorul meu, n'ar fi cadrat nici cu interesele noastre, dar nici cu continuitatea principiului politic, pe care l-am accentuat totdeauna.

Interesele monarhiei.

De sine înțeles, că atitudinea noastră binevoitoare manifestată față de statele balcanice victorioase n'a putut avea semnificația că am fi renunțat la *validitatea intereselor particulare ale monarhiei* și, în conformitate cu aceasta, n'am putut adopta principiul pus în circulație pe atunci, cunoscuta formulă de „desinteresement”. De atunci încoace obiectul îngrijirii noastre speciale și ținta activității noastre diplomatice a fost să validăm interesele particulare amintite mai sus — cari sunt: *crearea Albaniei independente, împiedecarea schimbării proporțiilor de putere în Adriatică și crearea unor stări statornice în peninsula balcanică* — și, întru cât e posibil, pe cale pașnică. N'am întârziat a face cunoscut punctul nostru de vedere atât puterilor cât și statelor balcanice interesate, declarând totodată, că, deși nu voim să împiedecăm operațiunile de război, ne menținem dreptul ca după încheierea războiului să pretindem dela statele aliate combatante respectarea pretențiilor noastre.

Arătându-se o întâmpinare neprietenească față cu pretențiunile noastre — în Balcan și alte părți — deși aceste n'au trecut peste cadrele legitime, era teama, că continuitatea relațiilor dintre marile puteri va fi tulburată și din cauza aceasta cabinetul din Londra a propus convocarea conferinței ambasadorilor. Ne-am declarat aplicați a lua parte la această conferință punând condiția expresă, că, creierea statului albanez autonom nu poate fi obiect al discuției, asigurându-se pentru Serbia un *drum exclusiv comercial* la marea Adriatică, și plecând din punctul de vedere ca pe calea aceasta deoparte ne asigurăm cel puțin față de marile puteri cea mai importantă dintre pretențiunile noastre, iar de altă parte vom putea aduce un serviciu limpezirei pașnice a chestiunilor încă nedeslegate. De fapt în prima ședință, — în 17 Decembrie, anul trecut —, reuniunea ambasadorilor a hotărât, conform intențiilor noastre autonome Albania, precum și îngăduirea unui „acces comercial” pentru Serbia, despre ce guvernul englez l-a încunostințat pe reprezentantul Serbiei la Londra.

Conferința ambasadorilor.

Știam dela început, că conferința ambasadorilor a fost pusă în față unei probleme foarte delicate și grele, și că chestiile, cu cari a fost însărcinată vor cere — cu toată inteligența și istețimea reprezentanților puterilor și cu toată energia și precauțiunea depusă în conducere de

Rétay și Benedek

Întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rновеază. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

către ministrul de externe englez, despre ce încreagă Europa își poate aduce aminte numai cu recunoștință și mulțumită — o muncă diplomatică îndelungată, grea și oboșitoare. Delimitarea Albaniei, ca să i se asigure vitalitatea noii formațiuni de stat, evacuarea teritoriilor ocupate de către armatele aliaților, elaborarea statutului albanez, chestia insulelor egeice, toate chestiuni cari ating interesele Europei, și construirea unei punți peste ramificațiile acestor interese nu putea fi un lucru ușor. Chiar din cauza aceasta colaborarea diplomaților la masa verde asigură contactul dintre puteri și era o garanță — deși nu absolută — pentru menținerea păcii într-un timp când încordarea generală a fost potolită numai foarte puțin prin luptele decisive dela Kirkkilise și Lüleburgas, când măsurile militare extraordinare din Rusia provocaseră neliniște și când Bulgaria prin atitudinea ei statornic refuzătoare față cu pretențiunile României a dus la condensarea de noi materii explosive în apropiatul Orient. Din cauza aceasta am făcut unele concesii, deși nu bucuros, la conferința din Londra. Drumul acesta oboșitor, pe care am apucat numai sub presiunea stărilor extraordinare, însăfârșit totuși ne-a dus la tînta pușă. *Partea esențială a programului nostru am realizat-o și am menținut pacea pentru monarhie.*

Pregătirile militare.

Pentru asigurarea intereselor noastre și din cauza atitudinii ostile față cu pretențiunile noastre, a statelor vecine dela sud a fost necesară luarea unor măsuri militare întinse, neputându-se aceasta evita nici din cauza împrejurării, că nu se știa ce exprimare concretă va lua dispoziția ostilă față de noi. Am trebuit să ținem în vedere învățămintele din timpul anexiunii, când Serbia, singură fără nici un sprijin din partea vre-unei puteri, făcuse pregătiri militare împotriva noastră. Acum însă erau în tabără în fața granițelor noastre armatele victorioase ale unor state cari sperau sprijinul politic și militar al unui puternic grup de puteri europene.

Tot astfel am fost necesari să luăm măsuri de apărare și la granițele noastre nordice. Aceste măsuri au fost necesitate de faptul că Rusia a reținut sub arme un contingent de rezervă și granițele noastre nu erau suficient întărite. Această împrejurare n'a atins relațiile noastre prietenești și corecte cu imperiul rusesc. Schimbul de vederi ce a avut loc în această chestie, la inițiativa celor doi domnitori, au făcut posibil ca aceste măsuri să fie sistate într-o fază relativ timpurie a crizei îndelungate.

Granițele Albaniei.

Tratatul în chestia delimitării Albaniei nordice s'au terminat în ședința din 20 Martie a reuniunii ambasadorilor cu un compromis. În sensul acestui compromis am renunțat la Djakova, dar s'a hotărât ca despăgubire, ca Skutari, și în caz dacă ar fi cucerit de către Muntenegru, să aparțină Albaniei. Mai departe, ca să se asigure libertatea confesională și națională a minorităților catolice și albaneze, rămase afară de granițele noului stat, iar armatele străine să evacueze teritoriile albaneze. Încăpăținarea Muntenegrului, sprijinit de armatele sârbești a avut ca urmare ordonarea blocării internaționale a litoralului maritim, ceea ce însă n'a putut împiedeca cucerirea Scutarilor de către Muntenegreni, dar a limpezit pretențiunile noastre, întrepunându-se pentru ele toate puterile. Spre regretul nostru am trebuit să punem în aplicare măsuri serioase la începutul lunii Maiu, după ce toate celelalte mijloace s'au dovedit zădărnice, pentruca să ajungem la limpezirea dorită a situației și la evacuarea necondiționată a Scutarilor.

România, Bulgaria și Austro-Ungaria.

Împreună cu celelalte cabinete, ne-am dat și noi osteneală, ca în diferendul ce s'a ivit între România și Bulgaria pe urma pretențiilor teritoriale ridicate de România să reprezentăm pretențiile din chestiune la Sofia, iar în urma atitudinii pasive a cabinetului Geșov, am participat la intervenția solidară a tuturor puterilor, intervenție primită întâi de România, apoi și de Bulgaria și care a fost rezolvită în confe-

rința din Mai la Petersburg, așa fel că România a ajuns în posesiunea Silistrei.

Când în 30 Mai, după ce se încheiase pacea între cei patru aliați și Turcia, divergențele dintre aliați au deslăntuit al doilea război balcanic. România a găsit prilejul să-și realizeze pretențiile rămase la Petersburg în parte neimplinite împotriva faptului că noi le sprijinim acolo. *Că altminterlea rezultatul războiului a lăsat în urmă germeii nemulțumirii — e un adevăr îndeajuns de cunoscut... Este adevărat că ostenețele Austro-Ungariei și Rusiei, — sprijinite de diplomația română, — au avut drept fruct aplacidarea unor inconveniente și și Bulgaria a putut rezista în mod îmbucurător, fără sdruncinări interne, loviturilor sortii ce au ajuns-o, în ciuda atitudinii vitezei ei armate. Pe urma noii împărțiri a Balcanilor n'a răsărit pretutindeni libertatea națională, pe care o doresc populațiile. Acest adevăr privește atât rezultatele păcii dela București, cât și pe cele ale reuniunii ambasadorilor ținută la Londra. Teritoriul mari din punct de vedere național distincte, au fost mănate sub suveranitatea unor state naționale străine și metodele de contopire sumară, ce atât de des se aplică, par potrivite să trezească iritații ce nu înlesnesc evoluția pașnică”.*

Demersul la Belgrad.

Ca pildă servește în această privință recente lupte sârbo-albaneze, cari au avut jertfe oribile și în sfârșit de ambele părți au lăsat în urma lor o adâncă amărăciune. Cu acest prilej trecerile de trupe din partea Serbiei în teritoriul albanez, cari treceri au tradat intențiunea de a face ca după faptul împlinit să croiască și mai mult conform gustului propriu frontierele cari și de altfel erau nefavorabile Albaniei, — ne-au îndemnat să cerem guvernului din Belgrad, întâiazoară în mod prietenesc apoi categoric, evacuarea teritoriilor ocupate pe nedrept. La aceasta ne-am văzut îndemnați, deoparte, fiindcă atitudinea Serbiei amenința existența noii Albaniei, iar de altă parte, fiindcă nu încăpea cu autoritatea monarhiei ca aceasta să tolereze pentru timp îndelungat la imediata apropiere a frontierelor proprii desconsiderarea unei hotărâri internaționale aduse prin conlucrarea ei. Recunosându-și imposibilitatea atitudinii sale, guvernul sârbesc a satisfăcut cererea noastră și în consecință complicațiile ce era să urmeze fără de voia noastră au fost evitate.

În timpul din urmă constituirea statului albanez — deși în tempo încet și întâmpinând multe greutăți — progresează totuși în mod îmbucurător. În astfel de împrejurări se poate spera, că tânărul stat, care în lunile din urmă, trecând prin cele mai grele încercări, neavând domnitor, lipsit de o administrație organizată, fără finanțe și fără de serviciu de siguranță, — s'a putut totuși menține și a arătat că vrea să și trăiască, acum îl așteaptă un viitor mai bun, mai ales, că sunt șanse sigure pentru o soluție liniștitoare cu privire la importanta chestie a persoanei viitorului domnitor.

Turcia.

Forța de viață a imperiului otoman dovedită după rezultatul nefavorabil al războiului balcanic prin recucerirea Traciei-orientale împreună cu orașul Adrianopol, ne face să sperăm, că pentru acest imperiu va urma acum o epocă de consolidare și înflorire foarte favorabilă după căderea pururea amenințatei Macedonice pentru care se cheltuise atât de mult. Înțelegerea făcută cu Bulgaria, iar apoi cea cu Grecia asigură Porții posibilitatea de a se putea dedica marilor probleme ale reorganizației interne. În urma tradiționalei prietenii și a multiplelor noastre interese comerciale ce ne leagă de Turcia, urmărind cu simpatie renașterea ei.

Resumând vreau numai să constat, că lungă și grava criză ce a trecut este a se considera ca o necesitate istorică, față de care nu ni se impunea datorită a ne împotrivi. Câtă vreme acum posesiunea Turciei europene este strâmtorată, în total, între fireștile-i hotare etnice,

toate statele creștine din Balcani au crescut toate peste frontierele lor actuale, și vor putea să-și înceapă bogata acțiune culturală în noile teritorii. Adevărat, că stabilirea frontierelor a creat și nemulțumiri și a deșteptat dor de răzbunare, totuși se poate nădăjdui că reamintirea ororilor luptelor ce-au decurs precum și simțul necesității liniștii și a reculegerii se vor dovedi mai puternice.

Gruparea puterilor europene.

În criza trecută raporturile dintre marile puteri au dat dovezi de multă indulgență. Această capacitate de rezistență în parte este a se atribui și echilibriceii ce există între forțele europene, pe cari evenimentele din Balcani n'au putut o răsturna. Mulțumită dorinței generale de a menține pacea și faptului că s'a putut evita ciocnirea intereselor într'adevăr vitale dintre puteri, soliditatea grupărilor, forțelor europene a putut fi justificată, fără să se fi creat primejdia unei conflagrații.

Această solidaritate s'a validat mai ales prin sprijinul întrepid, puternic și loial, de care ne-au împărțit în cursul crizei încercății noștri aliați, Germania și Italia. Tripla-alianță, care cu mult înainte de scadența ei din 7 Dec. a anului trecut a fost reînviată, și de-atunci încoace a dat dovezi, că nu s'a îndoit de necesitatea menținerii ei și pe mai departe și că nu l-au slăbit forțele interne.

În unele chestii balcanice am fost în cea mai deplină armonie cu regatul italian interesat la fel cu noi în aceste chestii, așa că aceste două state aliate au putut desvolta o acțiune solidară a cărei executare solidară a fost sprijinită și mai mult de întimitatea raporturilor reciproce. În aceste chestii Germania, ce-i drept, nu e interesată direct, dar cu toate acestea din nou a dat dovezi, că în timpuri serioase putem conta cu siguranță pe fidelitatea ei de aliată.

Ameliorarea îmbucurătoare a relațiile anglo-germane a adus considerabile foloase și monarhiei noastre. Conducerea obiectivă a politicii externe a Angliei a contribuit foarte mult la evitarea numeroaselor piedeci a situației, făcând să fi adus vre-o înrăutățire serioasă a relațiilor dintre puterile interesate. Spusei mai înainte, că raporturile noastre cu Rusia, în decursul întregii crize au fost corecte și prietenești. Formațiunea stărilor în Balcani au eliminat multe puncte cari aveau darul să producă disensiuni între aceste două state vecine, dar nu numai au atenuat divergențele dintre ele, ci tocmai au adus în mod neîndoios îmbucurătoare armonie a concepțiilor și intereselor, fapt ce poate avea influința cea mai bună asupra dezvoltării viitoarelor noastre raporturi reciproce. După cum știți și dv., între noi și Franța nu există divergențe palpabile de interese cari să ne despărțească de acest stat. Deși în răstimpuri se aud în Franța glasuri mai puțin prietenești față de noi, asta se poate ușor explica. E îmbucurător, că aceste declarații nu reoglinesc dispozițiile factorilor competenți. Spusei, că României — ale cărei pretențiuni juste le-am susținut cu tărie dela începutul crizei balcanice — în legătură cu războiul sârbo-bulgar i s'a dat prilejul să-și poată executa programul în întregime. După cum în trecut, așa și în viitor vom urmări cu cea mai călduroasă simpatie acest regat cu care avem strânse legături de prietenie. Ce privește statele balcanice, vom face să fim cu toate în raporturi de prietenie și, totodată, vom căuta să ne dăm seamă pe cât e posibil de trebuințele lor economice.

Chestiile economice în Balcani.

Modificările teritoriale au modificat în mod considerabil și situația economică a unor state balcanice față de noi, întrucât aceste state îmbogățite în mod considerabil atât ca teritoriu cât și ca populație, în privința traficului de mărfuri, precum și în privința importantelor probleme de circulație au ajuns la o importanță mai mare și mai considerabilă.

Suntem pregătiți să sacrificăm acestor probleme economice atențiunea ce o merită, năzuind să menținem raporturi intime față de economia noastră cu statele cari pot fi luate în

considerare și cari în urma situației lor geografice sunt avizate la o reciprocitate a traficului de mărfuri cu noi.

Materialul referitor la aceasta chestie fiind definitiv stabilit de către guvernele monarhiei, suntem gata să începem tratativele necesare, îndată ce aplanarea ultimelor valuri ale evenimentelor răsboinice vor pregăti pretutindeni terenul pentru astfel de acțiuni. Chezășia raporturilor prietenești de vecinătate cu **regatul vecin al Serbiei** o vedem în pregătirea bunelor raporturi pe teren economic. Guvernul a primit din partea noastră declarații în acest sens, iar **acum așteptăm și noi** — ca dovadă că și el doarește astfel de raporturi — astfel de declarații, cari să facă posibilă începerea tratativelor partiale privitoare la chestiile economice. Considerând acestea, putem nădăjdui că deodată cu schimbările în Balcani **o nouă epocă va începe și pentru situația noastră față de statele balcanice**: epoca unui mai intens și mai viu comerț economic și a unor raporturi mai intime și mai prietenești. Acest progres îl putem obține mai bine dacă vom **lucra la consolidarea noastră politică, militărește vom fi capabili de luptă** și nu vom pierde din vedere, că numai o conlucrare solidară și gata de jertfă **poate să ne asigure forță și autoritate**, iar în primejdii **siguranță și încredere în noi**. În modul acesta vom putea neconturbați să valorăm binefacerile păcii pe seama progresului nostru economic și cultural și vom putea repara daunele materiale pe cari în mod natural a trebuit să le aducem în urma schimbărilor istorice ce au avut loc la hotarele noastre.

Expozeul ministrului de război.

Azi la orele 10 înainte de amiază ministrul de război și-a rostit expozeul în ședința subcomisiei de război, ungare.

Ministrul a accentuat în expozeu necesitatea sporirii forțelor armate ale monarhiei, laudând armata, care și-a împlinit datoria cu credință și punctualitate în timpul crizei.

În preliminariile bugetare prezintate, sunt următoarele poziții mai importante: pentru trebuințele ordinare ale armatei comune sunt prevăzute 240,971,367 cor., iar pentru cele extraordinare 760,000 cor.; pentru material de război și executarea planurilor de fortărețe 20,800,000 cor.; pentru executarea măsurilor militare extraordinare 316,678,000 cor.

Pentru strămii intrați în armată, mai cu seamă ofițeri turci, s'au cheltuit 800,000 coroane.

Subcomisia a aprobat apoi raportul asupra bugetului prezentat de către delegatul Hegedius Loránt.

Delegațiunea austriacă.

Delegațiunea austriacă s'a prezentat în fața monarhului ieri, după delegațiunea ungară, la orele 12. Președintele Dr. Leo, îmbrăcat în portul național polonez a tălmăcit omagiile delegațiunei. A vorbit apoi despre evnimentele din peninsula balcanică, cerând pentru statele balcanice o politică dreaptă și corăspunzătoare principiului egalei îndreptățiri. Vorbind despre sporirea armatei a accentuat necesitatea examinării proiectelor militare, conform stării financiare a statului și stării economice a populațiunei și a unei politici economice conștiente.

„Materialismul istoric și d. Vasile Goldiș”.

Arad, 20 Noemvrie.

Sub titlul acesta „Telegraful Român” în numărul său penultim (115) aduce următoarea informațiune:

„În discursul cu care d. Vasile Goldiș a deschis adunarea generală a „Societății teatrale” la Caransebeș cetim următoarele: „Soaptele neputinței și ideologia utilitarismului ucigător de neamuri să dispară din mijlocul nostru, căci noi suntem la începutul vieții și ne aducem aminte, că temelia de mărire a Romei au pus-o Cincinații și Reguli săraci, dar curaj, cinștii, viteji, cu credința tare în sufletele lor și gata în ori ce moment a aduce ori ce jertfă chiar și pe aceea a vieții pentru binele și fericirea neamului lor. Sunt mai presus cele sufletești decât cele trupești și istoria întregii omeniri **dă de minciună învățăturile acelor, cari susțin, că cea mai de căpetenie nizuință a popoarelor are să fie îmbogățirea materială**”. Acest pasaj ni se pare, că denotă o îmbucurătoare schimbare în felul de cugetare al dlui Vasile Goldiș, care la 1909, conducând adunarea „Asociațiunii aradane” a umplut capul ascultătorilor cu frânturi din teoriile materialismului istoric, iar în broșura sa unguerească din 1912 s'a mărturisit pe față ca aderent al acestui principiu greșit. („A történelem materialisztikus felfogásának helyességét vallom” scrie d. Goldiș la pag. 5 a acelei broșuri). Am dori să știm, care e d. Goldiș cel adevărat: aderentul materialismului istoric, sau aderentul idealismului creștinesc, cum s'ar cuveni să fie un secretar consistorial?”

Informațiunea aceasta întărește îndreptățirea propunerii, ce făcuse un colaborator al „Românului”, că adevăratul „Telegraf” ar fi chiar copt pentru a se preface în călindar. Stimaiții colegi dela organul oficios al arhidiecezei dovedesc și prin această notiță, chipu malitioasă, că nu au pătruns știința sociologiei în măsura ce se poate cere dela cei ce vreau să scrie gazete. Dar stimaiții mei colegi se mai fac vinovați și de falsificarea textelor, când întreabă, dacă sunt „aderentul materialismului istoric sau aderentul idealismului creștinesc”? Eu, a nume n'am spus nici un cuvânt despre „idealismul creștinesc”, ci am vorbit despre „idealismul în înțelesul curat al cuvântului, adevărat subordonarea desăvârșită a intereselor individuale intereselor oștei”. Acest idealism însă este temeiul materialismului istoric, căci numai prin acest idealism pot deveni popoarele mari și puternice și bogate, când apoi, bine înțeles, și indivizii, cari alcătuiesc popoarele, sunt mari, puternici și bogati. Prin acest idealism și-a câștigat spre pildă societatea democrația puterea din care isvoresc atâtea bunuri pentru muncitori. Aceste adevăruri sunt cuprinse lapidar în cuvintele mele „virtutea produce bogăția”. Eu sunt deci absolut același când mărturisindu-mă aderent al teoriei despre materialismul istoric preamăresc „idealismul în înțelesul curat al cuvântului”. Se pare însă, că stimaiții mei colegi dela „Telegraf” nu sunt în stare să osebească „idealismul” indicat în vorbirea mea, de „utilitarismul”, pe care în aceeași vorbire îl condamn. Se vede, că dlor sub „materialism” înțeleg totdeauna „utilitarism”. „Românul” nu are însă chemarea să facă filosofie și astfel regret că nu mi se permite a desluși domniilor dela „Telegraf” osebirea esențială între cele două concepțiuni, ce cad în domeniul științelor filosofice.

Vasile Goldiș.

INFORMAȚIUNI

APEL

Către publicul românesc din Oradea-mare și Bihor.

Compania dramatică V. Antonescu din București, alcătuită din 14 artiști și artiste de talent, în drumul ei de apostolie culturală, în curând va sosi și în centrul Bihorului, în Oradea-mare. În orașul nostru trupa aceasta, care a stărnit extaz și admirație în toată lumea românească dela noi, va da două reprezentații teatrale, în serile din 25 și 26 Noemvrie n. a. c. Reprezentațiile se vor ține în teatrul orașenesc (Szigliget), care numai după multe greutate și stăruințe ni s'a pus la dispozițiune spre scopul acesta.

Acum însă după ce teatrul orașenesc a fost cedat în două seri pe seama artei dramatice românești, acum după ce este sigur, că Thalia română va lua intruchipare pe scena teatrului din Oradea-mare, acum când stăm în preajma prilejului sărbătoresc de a admira arta unui Brezeanu, acum este momentul să **ne dăm cu toții seama de marea datorie națională**, ce ni se impune în fața acestui eveniment cultural.

Atât nizuința noastră spre progres și înălțare, cât și sprijinul și interesul ce datorăm față de manifestațiile culturale și artei noastre naționale, ne impun datoria să ridicăm aceste reprezentații la rangul de **eveniment cultural**.

Iar aceasta se va ajunge numai atunci dacă cu toții își vor cunoaște datoria **de-a lua parte** la aceste reprezentații artistice. Această participare este nu numai o datorie locală, ci se prezintă ca o datorie **națională**, isvorită din mândria și simțul de demnitate ale neamului.

Ea este însă chiar o **necesitate** de prima ordine. Bihorul, durere, este până azi ținutul românesc unde soarele culturii naționale abia răspândește câteva raze palide și slabe. Sufletul neamului de aici e lipsit de sbucniri și palpitări, manifestațiile lui sunt sfioase și anemice. La noi e mai ardentă ca aiurea trebuința de emoții și sguduiri, cari să desamortească și să trezească la viață energiile adormite...

Fiecare intelectual român din Bihor, avocat, medic, profesor, funcționar, preot, învățator și comerciant să-și țină deci de sfântă datorie a pune la o parte toate grișile, năcazurile și preocupările mărunte și a lua parte la reprezentațiile de teatru ale trupei Antonescu, prima trupă, care calcă pământul Bihorului.

Să nu dăm, prin neparticiparea noastră, prilej nou străinilor de a contesta calitățile și înțelegerea noastră față de progresele culturale, ci să dovedim **acum pentru totdeauna**, că suntem un popor conștient de menirea sa, accesibil și cu înțelegere pentru problemele mari ale culturii și artei.

Lozinca fiecărui Bihorean de bine va fi deci: **La Orade! Să asistăm cu toții la reprezentațiile trupei Antonescu și la festivitățile împreunate cu acelea!**

Comitetul aranjator.

Arad, 20 Noemvrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme uscată și înghețuri peste noapte. Prognostic telegrafic: vreme uscată, înghețuri. Temperatura la amiază a fost 8.2 C.

— Mâne, Vineri, fiind sărbătoare — S. S. arhangeli Mihail și Gavril — numărul viitor al ziarului nostru va apare Duminecă dimineata.

*) Anunțările pentru bilete se pot face, începând de Duminecă la casa teatrului. Se vor trimite invitări și placarde în toate satele. După prima reprezentație va fi banchet în sala „Panonia”, iar după a doua reprezentație concert și dans, aranjat de reuniunea „Hilaria”.

Un nou magazin de modă în Sibiu!

Rugăm pe toți cei interesați să ne cerceteze. Orice marfă nouă de modă actuală se găsește la noi cu prețuri convenabile. Vizitele nu obligă la cumpărare.

Materii de hain pentru dame, Dantele și accesorii, Ciorapi și jupoane.

ANDREE ȘI WACHNER

SIBIU, strada Cisnădiei nr. 15.

A 1434

Modă pentru bărbați, Cravate, albituri, Ciorapi scurți, brețele.

O nouă școală în Arad. În năzuțiile noastre fără popas am ajuns să înregistrăm o nouă și frumoasă izbândă culturală: **Duminecă, în 10 (23) Noembrie, se va sfîrși în Arad-Șega o clădire luminoasă, de-o arhitectură grațioasă și se va menī ca local pentru o nouă școală elementară gr. or. românească.** Sfințirea va fi oficiată de trei preoți și va cânta corul seminarial, condus de d. T. Lugoșanu.

Datoria noastră, a intelectualilor români din Arad, este să participăm cu toții la această serbare și să-i dăm proporțiile ce i se cuvin în virtutea marelui importanțe ce comportă pentru înălțarea și fortificarea națională a miilor de Români din cartierele orașului.

Noul sălaș al muncii românești este ridicat și înfrumusețat cu toată munificența și generozitatea băncii noastre „Victoria”. El va ilustra încodată și pentru multă durată cum înțelege conducerea acestei bănci problemele noastre de viață.

Sfințirea și serbările împreunate cu ea se vor începe la orele 11 înainte de amiază.

Știre personală. Suntem informați că d. Octavian Goga dela Budapesta pleacă la București, ca să înainteze „Teatrului Național” drama sa „Domnul Notar”, iar dela București se va întoarce iar la Paris.

Reuniunea femeilor române din Arad. Comitetul acestei reuniuni a ținut azi ședință sub presiunea dnei Sofia Beleş, fiind de față doamnele: Eugenia Dr. Șt. C. Pop, Iovanca Dr. I. Nemet, Sofia Dr. Papp, Dr. T. Botiș, Gh. Popovici, Tr. Lugoșan, V. Goldiș și d. director Victor Stanciu ca secretar. În această ședință s'au luat măsuri pentru mai multe conveniri sociale, aranjarea revelionului din acest an, aranjarea unui bal costumat în carneval, întemeierea unei țesătorii românești în Arad, controlarea internatului școlii de fete ș. a. Felicităm doamnele noastre pentru bogatul program de muncă, la care s'au angajat.

Noi advocați români în Arad. De câteva zile societatea românească din Arad a câștigat doi membri de frumoase sentimente în persoanele dlor advocați Dr. Cornel Albu, originar din Cermei și Dr. Victor Hotăran, originar din Siria. Dl Albu își are biroul în piața Boros-Béni sub Nr.-ul 3, iar dl Hotăran în strada Karolina, sub Nr.-ul 7.

Li salutăm în mijlocul nostru cu dorința de-a vedea angajați în toate acțiunile noastre obștești.

Prințul Fürstenberg decorat de regele României. Din București ni se anunță, că M. S. regele Carol a acordat cordonul „Stelei României” prințului Fürstenberg, ministrul plenipotențiar al Austro-Ungariei, transferat dela București la Madrid.

Promotie. Aflăm că d. Leonida Pop, fiul dlui profesor Gh. Pop dela gimnaziul arădan, a fost promovat doctor în științele juridice, la universitatea din Cluj, Felicitări.

Nou advocat român. D. Dr. Eugeniu Costina ne aduce la cunoștință că și-a deschis cancelaria advocațională în Buteni (Körösbökeny.)

Provocătorul lui Pierre Loti — bătut. A laltăieri a avut loc în apropiere de Montmorency duelul între locotenentul bulgar Torkow și Georges Breitmayer, care a primit să se bată cu bulgarul pentru marele scriitor. Arma a fost sabie. Bietul Torkow n'a putut salva cinstea Bulgariei nici de astădată, primind rani grele la mână și la piept.

Parastas pentru împărăteasa Elisaveta. În catedrala din Arad s'a servit Marți un solemn

parastas pentru împărăteasa noastră Elisaveta. Au fost de față toate corporațiunile bisericești noastre gr.-or. din Arad în frunte cu P. S. Sa părintele episcop diecezan Ioan I. Papp, precum și toate institutele noastre de învățământ.

Societatea academică „Carmen Sylva” din Graz în urma demisiei vechiului comitet, s'a constituit în modul următor: Președinte: Iosif Stoichita cand. med., secretar: Emil Neagos cand. med., cassar: Octavian Bocance stud. acad. com., Bibliotecar: Nicolau Dobrotă stud. acad. com., controlor: Ioan Sirbu cand. med.

Inarmările Mexicului. După o telegramă din New-York, generalul Huerta ar fi comandat de curând în Japonia 20 mii de puști, 15 milioane de cutii de munițiuni și 80 de tunuri moderne. Astfel Mexicul va putea dispune de 350 bucăți de artilerie, pe când Statele-Unite nu dispun decât de 378 bucăți. (A. T. I.)

Adunarea desp. Vârșet al „Astrei”. Joi în 27 Noembrie desp. Vârșet al Asociațiunii își va ține adunarea generală în sala cea mare a institutului „Luceafărul” din Vârșet. Vor ține dizertații dnii Dr. L. Méhes și Coșciuc conferențiarul agronomic al Asociațiunii.

Seara va avea loc în sala hotelului Glückmann **concert și producțiune teatrală** urmată de dans, aranjate de corul bisericesc al parohiei gr.-or. române din loc, cu concursul orchestrei militare a regimentului c. și reg. de infanterie Nr. 43 din Biserica-albă.

Se va juca „Vacanțiile” comedie într'un act, localizată de M. Bahulescu și se vor executa bucăți din compozitori români. Inceputul la orele 8 seara. Venitul curat e destinat parte pentru scopuri filantropice, parte pentru fondul corului.

Mușcat de un câne turbat. Din Valona vine știrea că consulul Winckel reprezentantul german în control, a fost mușcat de un câne turbat și a plecat îndată la Napoli, în institutul Pasteur de acolo.

Congresul musulmanilor români. În cursul lunii Noembrie se va ține la Constanța un congres al musulmanilor români. Vor lua parte musulmanii din Dobrogea, cei din teritoriul anexat și cei din România.

Scopul acestui congres este ca prin contactul musulmanilor din teritoriul anexat cu coreligionarii lor din Dobrogea, cari s'au bucurat totdeauna de cea mai largă și mai perfectă toleranță religioasă și de toate roadele civilizației, musulmanii din teritoriul anexat să fie îndemnați a deveni propagatorii ideilor și intereselor românești, arătând tuturor populațiilor din cadrulater epoca de pace și prosperitate pe care o aduce România, — aceasta și în interesul lor și în interesul țării.

Indrăgostita Africei. „Le Journal” relevă istoria romantica a unei scriitoare, aproape nescăpută încă în Franța și care a murit victimă a pasiunii sale pentru Africa, de care se îndrăgostise.

Numele acestei scriitoare este Isabela Eberhardt, și e originară din Rusia. Emigrând cu familia în Franța, după un șir de aventuri personale sosește într'o zi în nisipurile arzătoare ale Ergului algerian. Acolo o vrăjește viața pustieului.

Deși tânără și frumoasă, se aruncă în viața nomadă. Se face musulmană, se îmbracă în costumul arab bărbătesc, străbate deșerturile și-și scrie impresiunile pe șeauau calului său pe cocoșa dromaderului.

Călătorește astfel prin toată Africa de nord, ia parte la luptele dintre triburile musulmane și cade rănită la El-Ued, sub cuțitul unui fanatic. Haimanalăcul acesta supără autoritățile franceze, cărora li se pare periculos vagabondagiul neastâmpăratei amazoane.

Gonită din Algeria, debarcă la Marsilia fără nici un ban în pungă. Aci își câștigă viața făcând pe hamalul în port.

Dar o apucă iarăș dorul de Africa. Ca să devie cetățeană franceză și să se poată întoarce pe pământul continentului negru, se mărită c'un brigadier de spahii, începând iarăș viața hoianară a pustiei. Moare la Ain-Sefra într'o inundațiune silindu-se să-și scoată bărbatul din ruinele colibei lor, care se dărâmasse peste dânsul.

Acuma, la câțiva ani după moartea ei, poveștile și descrierile interesante ale pustietății, așternute pe hârtie de condeul Isabellei Eberhardt, încep să fie cunoscute în Franța, pe când în Sahara, printre nomazi, amintirea ei trăiește aproape încununată de glorie.

Tratatul turco-sârbești. Din Belgrad vine știrea, că tratativele de pace turco-sârbești se apropie de încheere. Serbia este dispusă a face Turciei aceleași concesii ca și Grecia. Cum față de Serbia chestia graniței nu există, aceasta nici nu s'a discutat. Chestia musulmanilor și chiar alte chestiuni vor fi rezolvate în baza tratatului de pace din 1878. În chestia vacuțiilor și a monumentelor religioase dela Kossovo, cari datează de pe timpul sultanului Murad, înțelegerea este aproape perfectă.

În ce privește situația în viitor a catolicilor din Serbia nouă, se va numi o comisiune, care va elabora un proiect, ce va servi ca bază a tratativelor ce se vor urma cu Vaticanul.

Se atrage atențiunea on. public asupra anunțului farmaciei „Sfântul Gheorghe” din Oravița, vis-à-vis de prăvălia R. Goldstein, publicat în numărul de azi al ziarului „Românul”.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 20 Noembrie.

Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.34
Secară pe Aprilie 1914	cor. 8.74
Ovăș pe Aprilie 1914	cor. 7.33
Porumb pe Maiu 1914	cor. 6.34

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ilie Petra, Ibănești. Am primit 1.20 cor. ca abonament pe quart. IV, 1913.

Gheorghe Popoviciu, Mărul. Am primit 7.20 cor. ca abonament pe quart. IV, 1913.

Iosif P., Brașov. Nu avem.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Bătăturile,

scortocenia pielei, urciilor de pe mâni și din față încețoază în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 corcană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Kiraly-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu platiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întregă.

(97-)

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru
operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

50 bucăți

acții vechi dela „Timișana” cu cuponii din 1913 sunt de vânzare.

A se adresa subscrișului:

Dr. Ioan Damian
advocat DETTA

(Da 1575).

ANUNȚ.

Un candidat de avocat

afă numai decât aplicare în cancelaria.

Dr. George Gârda
advocat
Făget (Facsăd)

(Ga 1560)

Student inginer

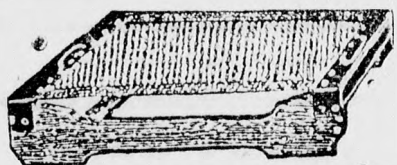
(cu 5 semestre) din familie bună, ar face cunoștință cu părinți bine situați a unei fete, care i-ar face posibilitatea de a-și termina studiile. — Scrisori rog la adresa: **A. L. 24** fôposta rest, Kolozsvár.

Ro 1569

Se caută administrator

bun, peste 30 ani, însurat, având școală de agricultură și bune certificate de practică, pentru moșia lângă București.

Oferte la **M. Fürs**, București Str. **Dionisie 48.** (Fu 1573)

Ifj. UTRI PÁL

Baja, str. Erzsébet Királyné nr. 58.

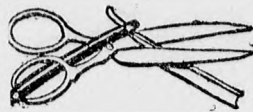
Oferă on. public *matrațe excelente de sârmă p. paturi*, în orice mărime, cu prețul de **8 cor.** Trimițându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru trăsuri, case pentru gălți, prizătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloșani, acoperitoare pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în branșa mea. (U 1463)

NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în **SIBIU (Nagyszeben), str. Ciszădi 43.**

o ascuțitoare pentru cuțite, artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascutește și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, forfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

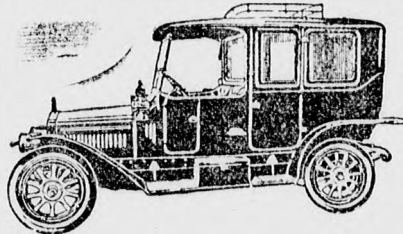
Vi 1277

6 buc. briciuri trimise spre scutiți retrimitează acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuiți de sticlă pentru optica, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Reparaturi de motoare și automobile în orice mărime execută în atelierle mecanice de mașini

W. BENKER

SIBIU, Lederer-gasse nrul 30.

Specialitate: Aparate electromagnetice de aprins. — Roți dințate, tăiate.

Be 1276

Minunea industriei!

Marele „krach” s'a resimțit și în Europa în consecință o mare fabrică de argintărie se vede îndemnată să pună în vânzare, pe lângă nu neînsemnat câștig, totată marfa e o sursă de magazinată. Subsrișul sunt autorizat să implinesc această încredințare și **15 cor. 50 fil.** în consens înțea pentru numai

expediez următoarele obiecte:

- 6 buc. cuțite de masă, foarte fine, cu prășele veritabile engleze.
- 6 buc. furculițe americane patentate, dintr'o buc.
- 6 buc. linguri pentru mâncare
- 12 buc. linguri te
- 1 buc. lingură mare pentru zeamă
- 1 buc. mășător pentru lapte
- 6 buc. tase engleze „Victor a”
- 2 buc. feșni elegante pentru masă
- 1 buc. stre urător pentru ceai
- 1 buc. pesător fin pentru zahăr.

42 buc. numai cu 15 cor. 50 fil.

Mai de mult aceste 42 obiecte se vindea cu **8 cor.**, iar acum se vând pentru un pret minim a

Argintul american brevetat e un metal, dinlăuntru și dinafară, a b, care argint își conservă

coloa ea timp de 25 de ani, ceea ce garantez.

Ca dovadă că **nu e o mișelie**, mă oblig a acest anunț, restitui bani

oricui nu-i va placea marfa cumpărată. Folosiți-vă de prilej, ca să ați procurati o elegantă garnitură de argint, care e on admirabil cadou de nuntă și ocazional, apoi e potrivit oricare gospodării. De vânzare magazin

zare numi la: **HIRSCHBERG H.** lic. pentru exportul argintăriei americane

WIEN, II., Rembrandts rasse 19. :: Telefon 14597. Expediere în provinciă cu ramburs sau prin trimitere anticipativă a banilor.

Prat pentru curățit 20 filerl.

Veritabile numai cu marca ce se vede ac Extras din scrisori e de recunoștință.

Baroneasa Edelsheim m-a recomandat călduros gaturile cun părăte dela dv., de aceea te rog să-mi trimiți și mie două garituri.

Tisza Ilona nasc. Degenfeld, baroneasa Schomburg. Suntem foarte satisfăcuți cu garnitura trimisă și rugăm încă o garnitură Superiora Institutului Maria, Budapesta IX., Sorok áci-utea nr. 35.

Am primit cele comandate și sunt foarte satisfăcut cu ele. Rog încă o expeditoră.

Cluj. Baron Bánffy. 1063

VALORIZARE de NISIP!

Cine are nisip scut să scut în atelierul propriu ardeșterea cataloage și prospecte în 1913-14

P. S. Forme și metode pentru pregătirea articolelor de beton.

P. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

C. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. I. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. I. Fabricarea tablicilor mozaic și ciment.

Să osară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului

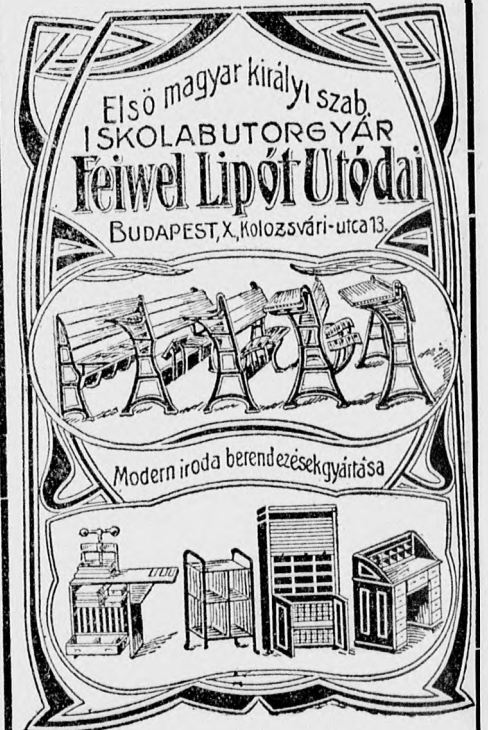
Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZANTO ES BECK

Ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Prima fabrică de bănci de școală brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune bănci de școală

brevetate sistem „Feiwei”, „Zahn” și „Rettig”, mobilier pentru școli aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobilier pentru

grădini de copii.

Fe 1288

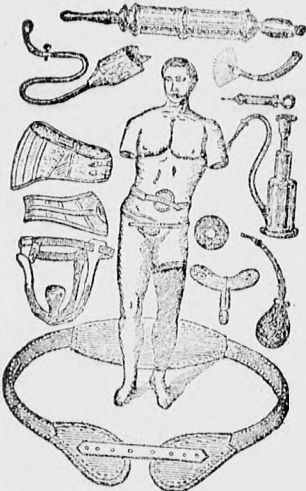
Prețurent gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

So 1433

F. STOIBER, mănusier
Sibiu—Nagyszeben, str. Poplicer nr. 1.

Mare depozit de mănuși de oiele glaci, svedeză, nappa și alte preluri fine. Daniele de mătăasă și zăbranic. mănuși. Totfelul de bandage p. hernie simple și duble, diverse centurione de tot felul, bandagi, apoi ciorapi de bărbați și de femei și rufe. Aparat pentru îndreptarea corpului la băieți și fete, cordoane pentru bărbați,

dela cele mai simple până la cele mai fine, irigatoare mănuși de cauciuc, jeturi de cauciuc și pernuțe de cauciuc pentru călătoria în tren, ciorapi de cauciuc, diferite articole igienice de cauciuc din Franța p. bărbați și p. femei. Toate fiind numai de calitate cea mai bună și în prețuri cele mai ieftine.

Moșele și societățile au prețuri reduse!

Krisztián József és Fia

fabricanți de lumini de ceară; cel mai mare stabiliment peste Dunăre pentru înălbirea cerei. Magazin de oleiu de ars, tămâie și alte necesarii — pentru biserică.

PÉCS,
Szigligeti-országút nr. 3.
Filială: Jókai-tér nrul 9.
Telefon nr. 424.

Oferim on. d. preoți și curatori bisericesti excelente și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră personală din cel mai excelent material. —

Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vre-o 300 de biserici parohiale.

Prețurent gratis și franco.

KI 1384

Prețuri moderate.

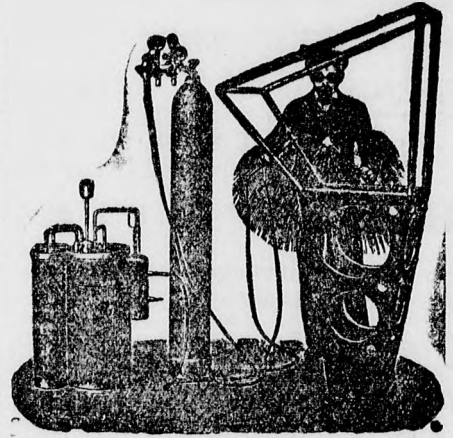
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Úllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu! Pistolul cu pecește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitarea de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

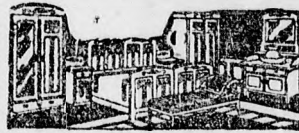
LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofone, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștient și artistic. (F 1316)

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile
DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, sicane oglinzi, covoare și ...

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Deschidere de cafeneauă nouă.

Aduc la cunoștința on. public că în 22 Noembrie voi deschide

Cafeneaua „BALATON”

în ARAD, colțul stradelor Deák Ferenc și Fábíán (palatul Ortutay)

Gu stimă: **NICOLAE IOSIF, cafegiu.**

Io 1561

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească crema americană, pudra americană și săpunul american, care depărtează de pe față și de pe mâni orice fel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuințate până acum.

Se capătă la:

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americane 1:50 cor. Prețul săpunului american 1 cor. În contra durerii de dinți mai bune sunt picăturile americane. Prețul 1 cor. (Co 1574)

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru esă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kufke, Theimhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemp'om) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

Ke 830

Recomandate de către cei mai renumiți medici
Bandaje,

picicere artificiale, corsete, legătoare pentru pânzele irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, eiorapi de gumă, vată (bumbac) legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

KEPES ELEK, bandagist.

Tot acolo se poate căpăta vestitul prezervativ „nostro-bna ultra” și „606”. Sală separată, serviciu de probe pentru dame și bărbați. Pentru oficiali și maeștri reduceri de preț

NAGYVÁRAD ≡ **SASPASAGE.**

FARMACIE ORĂȘENEASCĂ „LA VULTURUL NEGRU”.

Cea mai fină și mai excelentă apă de gură

„ADLER-THYMOL-MUNDVASSER”

— scutită prin lege în toate statele culturate. —

Această apă de gură are o aromă fină și foarte plăcută, are efect binefăcător asupra gingiilor și îi scutește de stricăciune. Această apă de gură depărtează orice miros de gură și încetează durerile de dinți. Intrebunțată ca gargarismă la aprinderi catarale de gât, această apă de gură este un mijloc de casă indispensabil.

Această apă de gură este analizată, aprobată și recomandată de următoarele persoane marcante:

Dr. F. K von Wüsgard, chimic, Viena. — Dr. Bela Bruck, policlinician, Budapesta. — Dr. Arthur Schaefer, — Dr. Alexandru German. — Dr. Hugo Albert, medic de regiment. — Dr. Friedrich Simbirger. — Dr. Pavel — Paula Leeder, ces și reg soție de secretar de curte. — Bertha Binder-Martinoska, cântăreață de operă, membră a operei populare din Viena. — Rudolf Miess, comisar de curte în biroul primăresalului curții M. Sale. — Gustav Kessler, es. și reg prim com sar de marină.

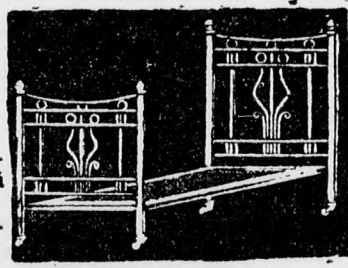
Premiată: în 1913 la Paris, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și medalie de aur; în 1912 la Viena, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și marea medalie de aur. (Sa 1346)

FRIEDRICH D. HERBERTH, BISTRITZ-BESZTERCZ.

Mobile de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare sanatori și oteluri, prospecte speciale, pe lângă condițiuni favorabile de piațire se pot procura la

Czell és Frank, Brașov (Brassó)

(Ce 260)

fabrică de mobile de aramă și fier și de bănci de școală brev.

Str. Kolostor.
Catalog de prețuri ilustrat gratis.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL
SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englești, precum și alte haine. Pune la dispoziție stimate dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezint oriunde pe speșele proprii

În mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de a tare, sculptor și Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primesse spre aurire tot ce se ține de această branșă He 1402

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de piață.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

Casa de păstrare (Reuniune) în Săliște.**A V I Z**

Casa de păstrare (Reuniune) în Săliște primește depunerii spre fructificare

cu 5 și 5 $\frac{1}{2}$ %

după mărimea sumei și termenul de abdicere. — Darea de interese o plătește institutul

Ca 1556

Diracțiunea.

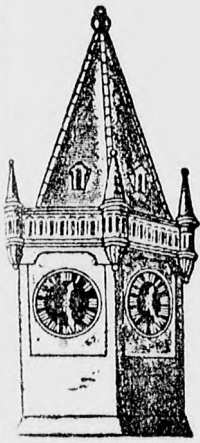
Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Szánthó Gyula

Nagyvárad, Damjanics-u. 30.

fabricant de oroloage pentru turnuri
(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și casărmi. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție pe mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu miniuitate

Sa 88

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

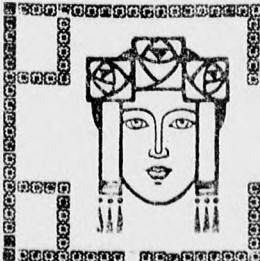
SOCIETATE
PE ACȚIUNI

ARAD,STR. ZRINYI
NRUL 1. a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și parte, ca: *mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat ciușeie*, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de *opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri*. Anunțuri furbale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de a esta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriți de fotografiile familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii.

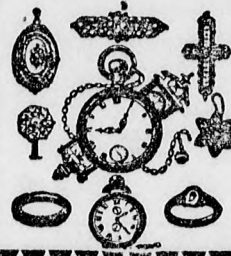
Fi 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiincios. —

Dacă volesti să ai un clasornic inexceptionabil sau dacă volesti să-ți fie clasornicul reparat cu specialitate te adresează clasornicarului

WILHELM ZEY

în SIBIIU, Piața-mică numărul 16.,

unde se capătă cu prețuri convenabile, pe lângă garanția totfelul de oroloage pentru buzunar, — pentru părete, și — sunătoare.

Fiți atenți la firmă!

Ze 1278

FABRICĂ TRANSILVANIA
DE BRĂNZETURI
DE OAIIE CU PUTERE
ELECTRICĂ.

Carl Albrecht

Sibiu, str. Burgergasse nr. 13-15

Oferă cele mai renumite soiuri de brânză. Brânză secuască, recunoscută de cea mai fină specialitate în lunile Martie — Septembrie. Brânză de prima calitate, unsuroasă și dulce, în lunile Septembrie — Februarie. Brânză de oaie Scunda, mai puțin unsuroasă. Cea mai bună calitate de brânză de munte în burduf. Producțiune zilnică, — proaspete, expedate cu ramburs. —

Liste de prețuri și probe se trimet la
cerere gratuit și franco.

A 1279

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comcade și pentru gimnastică**. Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu

:: prompt ::

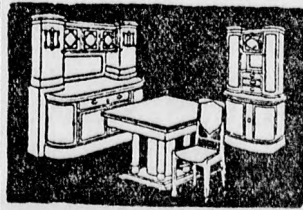
Be 318

Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile

Alba-Iulia, (Gyulafehérvár) str. Séchenyi nr. 10.

==== (Casa proprie). ====

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, bisericel, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.

(Hi 1280)

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută toffelul de mobile moderne
în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapeterie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construieste toate
lucrările de lipsă pentru biserici vechi și
noui și binale, pe lângă executarea cea
mai solidă; promptă și pe lângă garnță.

Telefon: 47. (Pe 1348) Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul ma-
gazin de pianuri și harmoniuri
al Transilvaniei, al cărei proprietari
sunt specialiști în construirea
pianurilor și au și diplomă de
conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,
instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu
cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță

11-312-30

Dufek Kálmán, atelier de colorat și
fabrică de ușure
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedus Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea
pe cale chimică a hainelor de
dame și bărbați, pe deșeurilor, lu-
crurilor brodate și de mană etc.
în bucate gata sau defăcute de
olaltă, pe lângă o exequție con-
științioasă și recunoscută de so-
lidă. Am introdus desinfecțarea
și curățirea penelor, la cererea
urgentă în timp de 12 ore. —
Comandele cu posta conștiințioasă
și punctual. — Hainele se doliu
se execută cât se poate de repede.

Du 1345

Cassă pentru bani și documente
sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate solurile și în
orice mărime, gata în tot felul de executări în
depozit, netede și îndoite, fără legături lungi
prin urmare nici un sprijin pentru părgăhia hoților.
Casse cu casete separate contra focului
și Parquill în periferie casete pentru ma-
triciuie mici și mari. Preturi moderate.
Pentru biserici, comune și societăți etc. după învoire și în rate.

GUSTAV MOESS, SIBIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

Alife „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătă-
mător, contra sgrăbunțelor, des-
poierii pielii, petelor din față, cre-
pării pielii, roșatei și contra tu-
turor boalelor de piele După in-
trebuințarea unei singure tegle
dispar sbărciturile feței. Pretul 1
tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Mágnás”
(în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil.
Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:
foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate,
aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și va-
selin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e sigur și acest cos-
metic poate fi întrebuințat și ziua. — Pretul 90 fil.

„Anti-tertussin”:
mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele; cataru-
lui, tusei măgărești la copii. — Pretul 1 cor. 80 fil.

Spirt „Prima”:
mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți.
După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Pretul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spirt „Cappilloform”:
singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Pretul 1 cor. 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:
cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impe-
decarea stricărei dinților. — Pretul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:
mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii
scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Pretul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:
în culoarea neagră, întunecată și brună deschisă, mijloc excelent
și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Pretul 5 cor.

Regenerator pentru păr:
redă părului cărunț culoarea originală. — Pretul 1 cor. 20 fil.

Contra ciurmei de porci:
precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent
medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal
pentru porci — Pretul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil.
O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălățe incetează
perirea gălăților. — Pretul 1 cor.

Hypnonervin:
singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei.
Pretul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de
vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

**KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :-: Vă păștiți de
imitații!**

**Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp.
și reg.** Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu
benzină, absolvoitoare de gaz, cu gaz, locomobile,
mașini cu aburi, aranjamente pentru mori toffelul de ma-
șini și revizite economice. Noutate! Patent Record II,
mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

**Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în
TORONTO (America-nordică),** pentru legarea snopuri-
lor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tă-
vălieuri și grăpi cu colți. Noutate! Mașină sistem Mas-
sey-Harris pentru grebarea brezelor combinată cu
aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate,
executate din oțel.

**Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții
BUDAPESTA,** pentru locomobilele „Record” cu ben-
zină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mă-
narea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achi-
zite pentru mașini de îmblățit, precum și aparate de
tăiat pentru mori și pentru despicierea lemnului. Aran-
jamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator pentru toffelul de ma-
șini pentru lăptării,
aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aran-
jamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-
toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și
rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută
cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: IOSIF LÁNYI Brașov strada Lungă 201.
Telefon Interurban: 382.
(La 505)